

Meldcode

Huiselijk Geweld en

Kindermishandeling

Een meldcode voor huiselijk geweld en kindermishandeling helpt professionals goed te reageren bij signalen van dit soort geweld.

Inleiding

Sinds 1 juli 2013 zijn organisaties en zelfstandigen verplicht een meldcode te hebben. Dit staat in de wet [Verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling](#). De wet geldt voor de sectoren: gezondheidszorg; onderwijs; kinderopvang; maatschappelijke ondersteuning; jeugdzorg en justitie. Ook de leerplichtambtenaar valt onder de wet Meldcode.

Veilig opgroeien en veilig samenleven

Een kind heeft een veilige omgeving nodig om zich te kunnen ontwikkelen. Een veilige omgeving biedt kinderen de ruimte om zich te ontwikkelen. Ouder/verzorgers en kinderen zijn altijd met elkaar verbonden. Toch gaat opvoeden en veilig opgroeien soms niet vanzelf. Wanneer professionals in hun werk tegenkomen dat een kind wordt verwaarloosd of mishandeld, hoort het tot hun verantwoordelijkheid om dit op tijd te signaleren en ervoor te zorgen dat er hulp komt. De rechten van het kind zijn daarbij leidend.

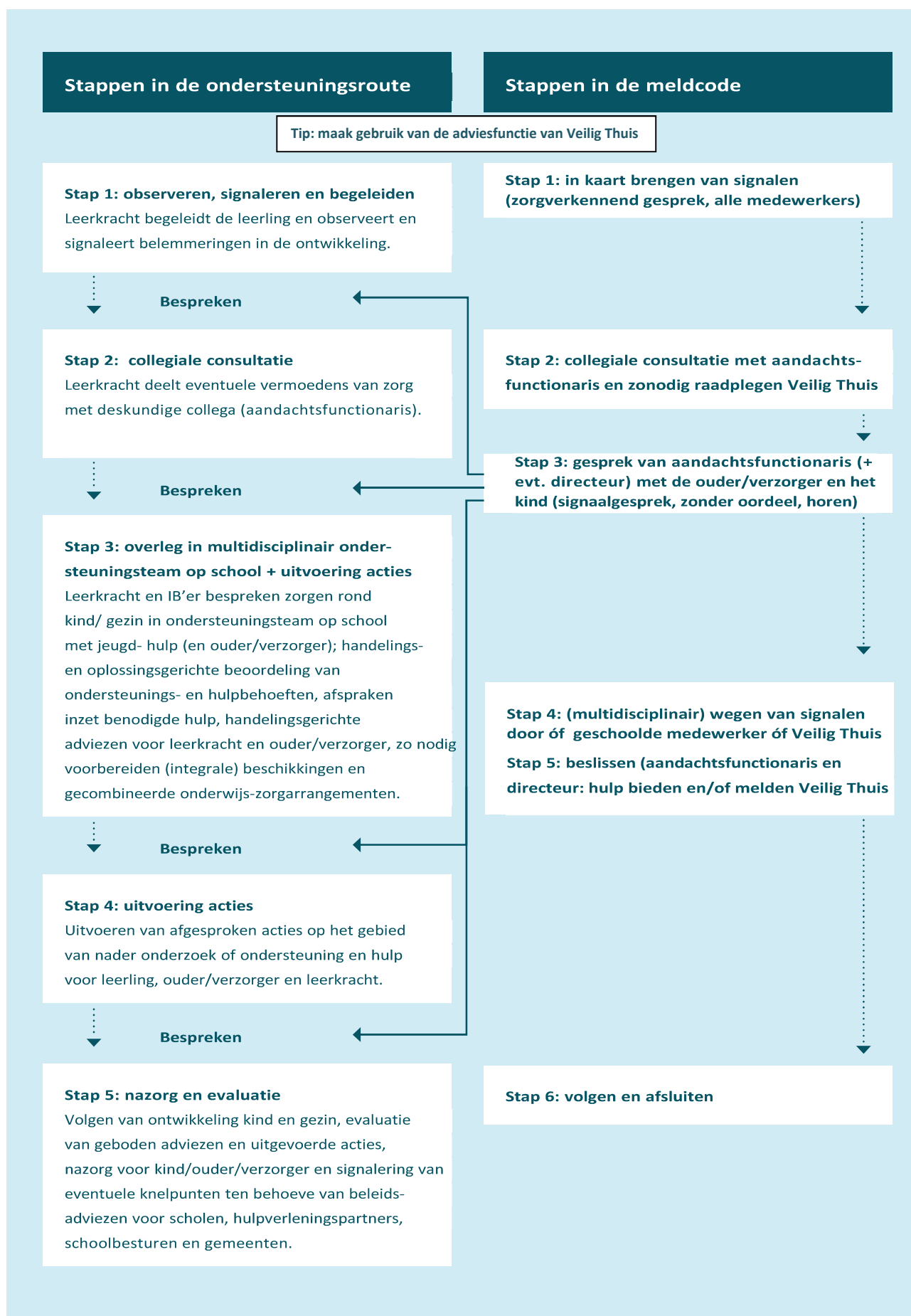
Niet alleen voor kinderen, maar ook voor volwassenen zijn veilige relaties belangrijk. Iedereen heeft recht op respect en veiligheid. Als respect en vertrouwen weg zijn, ruzies telkens weer oplaaien, rechten worden geschonden en er misschien zelfs klappen vallen, dan is die relatie niet veilig. De schade die kinderen ondervinden wanneer zij getuige zijn van geweld tussen hun ouder/verzorgers / opvoeders is groot. Ook dan is het jouw taak om deze problemen tijdig te signaleren en hulp in gang te zetten.

Volgens het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK, door Nederland ondertekend in 1995) zal het belang van het kind altijd de eerste overweging moeten zijn wanneer er beslissingen worden genomen die een kind raken (artikel 3 IVRK). Het is essentieel dat kinderen in het hele proces van signaleren en de daarop volgende beslissingen betrokken worden, dat wil zeggen dat er naar hun visie gevraagd en geluisterd wordt, dat hun mening meeweegt in beslissingen en dat zij informatie krijgen. In dit kader is in mei 2018 een handreiking gepubliceerd door AUGEO en de overheid, "*Handreiking participatie van kinderen in de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling*". Voor zover mogelijk en van toepassing, zijn de actiepunten van deze handreiking verweven in onze Meldcode. Raadpleeg bij twijfel de handreiking op <https://www.augeo.nl/nl-nl/meldcode/handreiking/>.

Xpect Primair is verantwoordelijk voor een goede kwaliteit van zorg- en dienstverlening aan leerlingen en ouder/verzorgers. Deze verantwoordelijkheid is ook aan de orde wanneer leerlingen (vermoedelijk) te maken hebben met huiselijk geweld of kindermishandeling.

Xpect Primair heeft daarom een versie van de Meldcode opgesteld die aansluit bij de werkprijktijk van onze organisatie.

Stroomschema meldcode:

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Wat is de meldcode?	5
Voor wie geldt de Meldcode binnen Xpect Primair	6
Veilig Thuis: Advies- en Meldpunt	7
Verwijsindex risicojongeren	7
Dossiervorming.....	8
Beroepsgeheim, meldcode en meldrecht	9
De Meldcode van Xpect Primair	10
Stap 1. In kaart brengen van signalen	10
Stap 2. Bespreken van signalen met de aandachtfunctionaris	11
Stap 3. Gesprek met de ouder/verzorger(s) / en met het kind.....	11
Stap 4. Wegen van het huiselijk geweld of de kindermishandeling. Bij twijfel altijd Veilig Thuis raadplegen.....	13
Stap 5. Beslissen: melden bij Veilig Thuis én/of hulp verlenen?	14
Bijlage 1. Taken en verantwoordelijkheden in de meldcode	17
Bijlage 2. Vormen van huiselijk geweld en kindermishandeling	19
Bijlage 3. Zorgvuldig vastleggen van signalen.....	21
Bijlage 4. Formulier “Handelen volgens de stappen van de Meldcode voor de aandachtsfunctionaris”	22
Bijlage 5. Balansmodel Kindermishandeling.....	32
Bijlage 6. Balansmodel Huiselijk Geweld	33
Bijlage 7. Afwegingskader	34
Bijlage 8. Handreiking participatie van kinderen in de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling	39

Wat is de meldcode?

De meldcode is een **vijfstappenplan**, waarin staat wat medewerkers moeten doen als zij in hun werk te maken krijgen met het vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld. De stappen helpen om een goede afweging te maken over al dan niet (zelf) hulp organiseren of melden bij Veilig Thuis.

- Stap 1: in kaart brengen van signalen;
- Stap 2: collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van Veilig Thuis.
- Stap 3: gesprek voeren met betrokkene(n), ouder/verzorgers en kind;
- Stap 4: wegen van aard en ernst van huiselijk geweld of kindermishandeling en bij twijfel altijd raadplegen van Veilig Thuis. Wegen door Veilig Thuis of door een daartoe geschoolde medewerker.
- Stap 5¹: Afwegingskader. beslissen: melden bij Veilig Thuis en/of zelf hulp verlenen.

1:

Per 2019 wordt stap 5 van de meldcode aangescherpt. In de oude meldcode bleek er onvoldoende expliciete aandacht voor afwegingen t.a.v. de ernst van geweld, dreigende schade door geweld en (structurele) onveiligheid. Daarom geldt voor beroepsgroepen per 1 januari 2019 de verplichting om een afwegingskader in hun meldcode op te nemen en te verduidelijken in welke situaties het melden van (dreigende) onveiligheid en/of (dreigende) schade door huiselijk geweld of kindermishandeling **altijd noodzakelijk is**, ook al schat de beroepskracht in zelf hulp te kunnen bieden of organiseren.

Een eigen afwegingskader biedt de mogelijkheid optimaal aan te sluiten bij de eigen professie en tegelijkertijd aan te sluiten bij de kaders van ketenpartners of zelfs gezamenlijk kaders te ontwikkelen. Zie bijlage 7.

Doel van de Meldcode is NIET om tot een melding te komen, maar om problemen in een zo vroeg mogelijk stadium te signaleren en te bezien of en zo ja welke hulp in een vrijwillig kader in gang gezet kan worden, zodat situaties niet uit de hand lopen en het (weer) veilig wordt.

De stappen zijn in een bepaalde logische volgorde gerangschikt, maar deze volgorde is niet dwingend. Waar het om gaat, is dat de beroepskracht zorgvuldig handelt en dit ook kan verantwoorden. De 5 stappen zijn hierbij een hulpmiddel. Niet altijd worden alle stappen doorlopen en ook niet altijd een besluit genomen tot melden.

Tijdens de stappen 1 tot en met 4 kan altijd Veilig Thuis geraadpleegd worden voor advies.

Het stappenplan schetst in algemene zin de stappen in geval van signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling. Bij specifieke vormen van geweld, zoals eerdergerelateerd geweld b.v. bij vrouwelijke genitale verminking, huwelijksdwang, moeten de stappen vanaf stap 2 met behulp van VT nader worden ingekleurd omdat dan een andere aanpak nodig kan zijn.

Voor wie geldt de Meldcode binnen Xpect Primair

De Meldcode geldt voor alle medewerkers en vrijwilligers van Xpect Primair, maar niet iedereen heeft dezelfde verantwoordelijkheden.

Alle medewerkers hebben een **signaleringsverantwoordelijkheid**.

Zij doorlopen stap 1. en stap 2. van de meldcode.

Zij moeten deskundig zijn in het herkennen van signalen die mogelijk kunnen wijzen op huiselijk geweld en kindermishandeling.

Directeuren hebben een **signalerings- en bespreek- en handelingsverantwoordelijkheid**. Zij nemen op grond van ingewonnen advies bij de aandachtsfunctionaris en/of Veilig Thuis, een besluit over het al dan niet doen van een melding bij Veilig Thuis.

Het College van Bestuur draagt de **eindverantwoordelijkheid** voor de **uitvoering van de meldcode** en dat deze aansluit op de werkprocessen binnen de organisatie.

Omdat het om zeer kwetsbare en ingewikkelde zaken kan gaan, heeft Xpect Primair **aandachtsfunctionarissen** aangesteld. Zij hebben een centrale rol in het doorlopen van de stappen in de meldcode en het adviseren van medewerkers en leidinggevenden.

→ Zie bijlage 1. voor een uitgebreidere beschrijving van taken en verantwoordelijkheden.

Huiselijk geweld en Kindermishandeling

Huiselijk geweld

is geweld dat door iemand uit de huiselijke of familiekring van het slachtoffer wordt gepleegd. Hieronder vallen lichamelijk, psychisch geweld en lichamelijke, psychische verwaarlozing en seksueel misbruik.

De combinatie van kinderen en huiselijk geweld betekent altijd kindermishandeling.

De verschillende vormen zijn: Kindermishandeling, partnergeweld, ouder/verzorgermishandeling, eengerelateerd geweld.

Kindermishandeling

De wet op de Jeugdzorg zegt het volgende:

“Kindermishandeling is elke vorm van, voor de minderjarige, bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouder/verzorger of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief, opdringen waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel (Wet op de jeugdzorg, 2005).”

Het woord mishandeling kan verwarrend zijn, omdat kindermishandeling niet alleen gaat om geweld maar ook om bijvoorbeeld verwaarlozing.

→ Zie bijlage 2. voor een uitgebreidere beschrijving.

Veilig Thuis: Advies- en Meldpunt

Veilig Thuis is het advies- en meldpunt voor alle vormen van geweld en mishandeling in huiselijke kring bij alle leeftijden. Het advies vragen aan Veilig Thuis en eventueel melden bij Veilig Thuis is een onderdeel van de Meldcode.

Veilig Thuis: 24/7 hulp en advies 0800 - 2000

<http://www.veiligthuismiddenbrabant.nl/voor-professionals/>

Veilig Thuis is er voor iedereen die advies of hulp wil rond geweld en mishandeling in huiselijke kring en is 7 dagen 24 uur gratis bereikbaar. Veilig Thuis is voor burgers en voor professionals. Ook voor inhoudelijk overleg over casuïstiek kan met Veilig Thuis contact worden opgenomen.

Veilig Thuis is bevoegd om beroepskrachten als informant te benaderen als deze informatie nodig is om (vermoedens / signalen van) kindermishandeling of huiselijk geweld te onderzoeken of te doen (laten) stoppen. De beroepskracht kan in deze gevallen, zo nodig zonder toestemming van de ouder/verzorger/kind, de voor de taakuitoefening van Veilig Thuis noodzakelijke persoonsgegevens verstrekken.

Veilig Thuis hoort dit verzoek om informatie te onderbouwen, zodat beroepskrachten kunnen bepalen welke gegevens relevant kunnen zijn voor Veilig Thuis en welke niet. Een beroepskracht kan vanwege gewichtige redenen besluiten om geen informatie te verstrekken aan Veilig Thuis. Dit besluit moet gemotiveerd aan Veilig Thuis worden gecommuniceerd.

Verwijsindex risicojongeren

Deze verwijsindex heeft tot doel om beroepskrachten die met dezelfde jongere te maken hebben met elkaar in contact te brengen. Registratie in de verwijsindex kan plaatsvinden als een minderjarige mogelijk wordt bedreigd in zijn ontwikkeling naar volwassenheid.

Doel van de verwijsindex is te komen tot een gezamenlijke aanpak van de problematiek van de jongere en zijn gezin. De verwijsindex is toegankelijk via SMW. Registratie vindt tevens plaats door SMW, niet door de school. De school geeft het signaal door aan SMW.

Let op.

Het gaat NIET om een keuze tussen een melding / registratie in de verwijsindex of het zetten van de stappen van de meldcode. Beide acties kunnen bij vermoedens van kindermishandeling aan de orde zijn omdat ze elkaar ondersteunen.

Daarom staat in (de algemene maatregel van bestuur bij) de Wet verplichte meldcode dat instellingen die zijn aangesloten op de verwijsindex, ook het al dan niet doen van een melding in de verwijsindex moeten opnemen in het stappenplan van hun meldcode.

Verwijsindex Midden Brabant:

<https://www.zorginregiohartvanbrabant.nl/documenten/jeugdhulp/item/576-convenant-regionale-verwijsindex-hart-van-brabant>

Dossiervorming

De meldcode is gebaseerd op zoveel mogelijk openheid naar betrokkenen. De informatie over de ondernomen stappen van de meldcode moeten worden opgenomen in het dossier.

Wie legt vast in het dossier?

Degene die de stappen van de meldcode zet, is zelf verantwoordelijk voor het vastleggen van deze stappen. Er wordt geen schaduw dossier gehanteerd, de stappen worden op zorgvuldige wijze vastgelegd in ParnasSys. Is er in de meldcode onderscheid gemaakt tussen beroepskrachten die alleen een signalerende taak hebben en beroepskrachten die ook de overige stappen zetten, dan zijn die beroepskrachten die de vervolgstappen zetten verantwoordelijk voor het vastleggen van de stappen. De signalen die aanleiding vormen voor het zetten van de vervolgstappen, worden in goed overleg met de signalerende beroepskracht vastgelegd en zijn altijd onderdeel van het dossier.

Informatie over derden

Informatie over derden (ouder/verzorgers, broertjes, zusjes, (ex-)partners) mag in het dossier worden opgenomen mits dit noodzakelijk is voor het signaleren of voor het zetten van vervolgstappen.

Beperk de informatie en vermeld alleen het strikt noodzakelijke. Bewaak bronvermelding en de actualiteit, zodat duidelijk is wie welke informatie heeft gegeven. Zorg er ook voor dat duidelijk is of je als beroepskracht *zelf* iets hebt vastgesteld of dat de informatie (bijvoorbeeld over de (ex-)partner) afkomstig is van de ouder/verzorger/kind/derden.

Informatie gedeeld zonder toestemming

Wees altijd transparant als informatie is gedeeld, voor zover dit mogelijk is.

De afweging om informatie te delen zonder toestemming en de reden waarom het niet mogelijk was om toestemming te krijgen, moet zorgvuldig worden vastgelegd in het dossier. Zo ook de vermelding: op grond van welke afweging het besluit is genomen, met wie informatie is gedeeld, welke gegevens zijn verstrekt en hoe de ouder/verzorger is geïnformeerd over het verstrekken van gegevens.

Rechten betrokken ouder/verzorgers / leerlingen

Dossiers zijn wettelijk toegankelijk voor de ouder/verzorger. De informatie moet dus toegankelijk zijn voor betrokkenen. Ouders/verzorgers kunnen om een afschrift verzoeken.

Ook hebben ouders/verzorgers het recht om feitelijke onjuistheden te corrigeren of informatie te laten verwijderen wanneer deze informatie overbodig is voor het doel waarvoor ze worden vastgelegd.

Wanneer een betrokkene het niet eens is met een oordeel of mening die over hem/haar in het dossier is opgenomen, heeft hij/zij het recht dat zijn 'eigen verklaring' aan het dossier wordt toegevoegd.

Beroepsgeheim, meldcode en meldrecht

In de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) is in artikel 6 opgenomen welke informatie gedeeld mag worden derden en met welke grondslag.

In de AVG (of in de uitvoeringswet) is opgenomen dat bij een jongere onder 16 jaar ouders/verzorgers toestemming moeten verlenen om gegevens te bespreken, bijvoorbeeld in een ZAT. Binnen de eigen organisatie mag informatie geproportioneerd gedeeld worden.

Er bestaat een ***meldrecht***, het recht dat men een melding bij VT mag doen zonder toestemming van de ouders/verzorgers. (onder voorwaarden zoals het doorlopen van het stappenplan in de meldcode).

Het is altijd mogelijk om zonder een naam te noemen informatie en/of advies op te vragen bij VT.

De Meldcode van Xpect Primair

Stap 1. In kaart brengen van signalen

Gebruik bij het in kaart brengen van signalen zo nodig een signalenkaart (zie [digitale signalenkaart](#) van www.Kadera.nl).

- ➔ Breng de signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling in kaart en leg deze vast. Maak gebruik van **bijlage 3** (zorgvuldig vastleggen van signalen).
- ➔ Leg de signalen vast in het leerlingvolgsysteem.
 - Beschrijf de signalen zo feitelijk mogelijk. (kindsignalen, signalen van de ouder/verzorger en risicofactoren in het gezin)
 - Beschrijf bij voorkeur signalen die je zelf hebt waargenomen.
 - Leg ook de contacten vast die je met derden hebt (gehad) over de signalen, de stappen die worden gezet en de besluiten die hierover worden genomen.
 - Vermeld de bron en actualiteit als je informatie van derden vastlegt.
 - Hypothesen en veronderstellingen worden vastgelegd, daarbij wordt uitdrukkelijk opgenomen dat het gaat om een hypothese of veronderstelling. De medewerker maakt een vervolgaantekening als een hypothese of veronderstelling later wordt bevestigd of ontkracht.
 - Diagnoses worden alleen vastgelegd als ze zijn gesteld door een bevoegde beroepskracht.

Als een leerling tijdens een (vertrouwelijk) gesprek zelf vertelt over huiselijk geweld of kindermishandeling, dan meldt de medewerker dat hij of zij conform de meldcode moet handelen. Er is een plicht om het minstens met een deskundige collega te overleggen.

Verplichte Kindcheck

De wet gaat er vanuit dat de school bij het signaleren altijd het hele systeem, o.a. alle broers en zusjes meeneemt in hun afwegingen. In die zin ben je als school ook verantwoordelijk voor de overige gezinsleden.

Vraag bij volwassen cliënten, die in een lichamelijke, geestelijke of andere omstandigheden verkeren die een risico kunnen vormen voor de veiligheid of ontwikkeling van kinderen, altijd na of er (een of meer) minderjarige kinderen aan hun zorg zijn toevertrouwd.

Als dit het geval is, leg dan in het dossier het volgende vast:

- de 'ouder/verzorgersignalen' (signalen die de ouder/verzorger laat zien). De stappen van de Meldcode zijn ook van toepassing op deze 'ouder/verzorgersignalen'.
- het aantal kinderen en hun leeftijd.
- of de ouder/verzorger de zorg voor deze kinderen deelt met een (ex)partner of met een andere volwassene.

Zie handleiding Kindcheck: <https://www.augeo.nl/~media/Files/Kindcheck/Augeo-Handleiding-Kindcheck.ashx?la=nl-NL>

Stap 2. Bespreken van signalen met de aandachtfunctionaris

Besprek de signalen zo snel mogelijk met de aandachtsfunctionaris. Bij diens afwezigheid neem je contact op met de directeur van de school.

De aandachtfunctionaris op je school is: [naam] [telefoon] [e-mail]

De directeur is bereikbaar: [telefoon] [e-mail]

- De aandachtsfunctionaris gebruikt hierbij **bijlage 4** (Formulier handelen volgens de stappen van de Meldcode).
- De aandachtsfunctionaris vraagt zo nodig, maar in ieder geval bij twijfel of verschillen in inzicht advies aan Veilig Thuis. Dit kan op basis van anonieme cliëntgegevens.
- Indien stap 3 wordt gezet, bespreekt de aandachtsfunctionaris met de medewerker wie het gesprek gaat voeren en bereidt dit gesprek voor.

***Bij specifieke vormen van geweld
(zoals eer-gerelateerd geweld of seksueel misbruik) altijd advies
inwinnen bij Veilig Thuis.***

Stap 3. Gesprek met de ouder/verzorger(s) / en met het kind.

De medewerker bespreekt de signalen met de betrokkene(n). Wanneer deze behoefte heeft aan ondersteuning bij het voorbereiden of het voeren van het gesprek met de cliënt, raadpleegt hij de **Aandachtsfunctionaris** of 'Veilig Thuis.'

Wanneer er redenen zijn dat het gesprek beter door iemand anders gevoerd kan worden, schakelt de medewerker (in overleg met de aandachtsfunctionaris) iemand anders in.

Aandachtspunten:

- Leg de het doel uit van het gesprek.
- Beschrijf de feiten die zijn vastgesteld en de waarnemingen die zijn gedaan door de (vrijwillige)medewerker.
- Nodig de ouder/verzorger uit om een reactie hierop te geven.
- Kom pas na deze reactie zo nodig met een interpretatie van wat de medewerker heeft gezien, gehoord en waargenomen.

NB. Mocht het nodig zijn om bij stap 5 te beslissen tot melding, dan moet er in principe vooraf gesproken zijn met de ouder/verzorger. Het doen van een melding bij Veilig Thuis, zonder dat de signalen zijn besproken met de ouder/verzorger, is alleen mogelijk als:

- er concrete aanwijzingen zijn dat de veiligheid van de ouder/verzorger/leerling, die van u zelf, of die van een ander in het geding is, of zou kunnen zijn;
- er goede redenen zijn om te veronderstellen dat de ouder/verzorger door dit gesprek het contact zal verbreken en dat de ouder/verzorger/leerling daardoor niet voldoende meer kan worden beschermd tegen het mogelijk geweld.

N.B. Praten met kinderen.

Hierbij gelden drie leeftijdscategorieën

1. Een gesprek met een kind tot twaalf jaar vindt in beginsel alleen plaats met toestemming van de ouders/verzorgers (of wettelijk vertegenwoordigers) met gezag.
2. Bij jongeren van 12 tot 16 jaar is de toestemming van de ouder/verzorgers/voogden én van de jongere zelf vereist.
3. Jongeren vanaf 16 jaar beslissen zelfstandig en hebben een zelfstandig recht op informatie. Ook moet je jongeren van boven de zestien eerst toestemming vragen om met de ouders/verzorgers te mogen praten, tenzij er gegronde redenen zijn om hiervan af te wijken (bijvoorbeeld wanneer de jongere daardoor gevaar loopt).

Verwijsindex Risicjongeren

Overweeg of het noodzakelijk is om, gelet op de bedreiging van de ontwikkeling van het kind / de jeugdige(n), door SMW een registratie te laten doen in **de Verwijsindex** risicjongeren.

Ouder/verzorgers van kinderen tussen de 0 en 16 jaar worden persoonlijk op de hoogte gesteld als een signaal over hun kind wordt afgegeven in de Verwijsindex en wat de reden daarvoor is.

Jongeren van 16 jaar en ouder/verzorger worden zelf geïnformeerd. Zij hebben een aantal rechten.

Stap 4. Wegen van het huiselijk geweld of de kindermishandeling. Bij twijfel altijd Veilig Thuis raadplegen.

De weging mag alleen gebeuren door iemand die geschoold is op het hanteren van een wegingsinstrument zoals de Lirik of de Care . Als je zo'n medewerker niet in huis hebt bel je altijd VT met het verzoek de weging te doen.

Je mag dat als medewerker die daarin niet geschoold is dus niet zelf doen.

Medewerker en aandachtsfunctionaris nemen initiatief tot een weging van de aard en ernst van het geweld en het risico op huiselijke geweld / kindermishandeling. Deze weging wordt uitgevoerd door Veilig Thuis.

Dit gebeurt op basis van de signalen, risico- en beschermende factoren, het eventuele ingewonnen advies en het gesprek met de cliënt.

Weeg ook de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling.

Raadpleeg in geval van twijfel altijd (opnieuw) Veilig Thuis (dit is wettelijk verplicht). Zij bieden ondersteuning bij het wegen van het geweld en van de risico's op schade en zij kunnen adviseren over vervolgstappen.

Stap 5. Beslissen: melden bij Veilig Thuis én/of hulp verlenen?

5a. Beslissen over zelf hulp organiseren of melden¹

Afweging: heb ik een vermoeden van, of is er sprake van huiselijk geweld en/of kindermishandeling?

Afweging: heb ik een vermoeden van, of is er sprake van acute of structurele onveiligheid?

Afweging: ben ik in staat effectieve (passende) hulp te bieden of organiseren?

Afweging: werken de betrokkenen mee aan de geboden of georganiseerde hulp?

Afweging: leidt deze hulp tot duurzame veiligheid?

5b. Hulp organiseren en effecten volgen

Als de medewerker en aandachtsfunctionaris menen dat op basis van hun weging in stap 4, en het doorlopen van het afwegingskader, de ouderouder/verzorger/leerling (en het gezin) voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling kan worden beschermd:

- Organiseer de noodzakelijke hulp.
schakel indien nodig andere instanties in die de noodzakelijke hulp kunnen bieden en garanderen. **[neem op: link naar wijkteam]**
 - Volg de effecten van deze hulp.
 - Doe alsnog een melding als er signalen zijn dat het huiselijk geweld of de kindermishandeling niet stopt of opnieuw begint.
- ➔ Raadpleeg in geval van twijfel altijd (opnieuw) Veilig Thuis.

5c. Melden en bespreken met de cliënt

Verwacht u dat de ouder/verzorger/leerling met vrijwillige hulp voldoende beschermd kan worden tegen HG maar zegt het afwegingskader dat u eerst moet melden bij VT dan meldt u en doorloopt na een akkoord van VT de stappen bij 5b.

5d. Melden

Kan de cliënt niet voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling worden beschermd of twijfel je er aan of andere instanties voldoende bescherming hiertegen kunnen bieden:

- Meld je vermoeden bij 'Veilig Thuis'.
- Sluit bij de melding zoveel mogelijk aan bij feiten en gebeurtenissen en geef duidelijk aan indien de informatie die je meldt (ook) van anderen afkomstig is;
- Overleg bij uw melding met Veilig Thuis wat u na de melding, binnen de grenzen van uw gebruikelijke werkzaamheden, zelf nog kunt doen om betrokkene en zijn gezinsleden tegen het risico op huiselijk geweld of op mishandeling te beschermen.

Bespreek uw melding vooraf met de leerling (vanaf 12 jaar) en/of met de ouder/verzorger (als de leerling nog geen 16 jaar oud is).

- Leg uit waarom je van plan bent een melding te gaan doen en wat het doel daarvan is.
- Vraag de leerling/ouder/verzorger uitdrukkelijk om een reactie.

- In geval van bezwaren van de leerling/ouder/verzorger, overleg op welke wijze u tegemoet kunt komen aan deze bezwaren.
- Is dat niet mogelijk, weeg de bezwaren dan af tegen de noodzaak om uw leerling, de ouder/verzorger of zijn gezinslid (leden) te beschermen tegen het geweld of de kindermishandeling. Betrek in je afweging de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om de leerling, ouder/verzorger of zijn gezinslid (leden) door het doen van een melding daartegen te beschermen.
- Doe een melding indien naar uw oordeel de bescherming van de ouder/verzorger/leerling of zijn gezinslid de doorslag moet geven.

Van contacten met de ouder/verzorger over de melding kun je afzien als:

- er concrete aanwijzingen zijn dat de veiligheid van de ouder/verzorger/leerling, die van u zelf, of die van een ander in het geding is, of zou kunnen zijn;
- je goede redenen hebt om te veronderstellen dat de ouder/verzorger daardoor het contact zal verbreken (neem in zo'n situatie altijd eerst contact op met VT).

Uitwerking van de vijf afwegingsvragen en beslissingen in stappen 4 en 5 van de meldcode voor het Onderwijs en Leerplicht

1. Vermoeden wegen

Ik heb de stappen 1 t/m 3 van de Meldcode doorlopen en

A: op basis van deze doorlopen stappen is er geen actie nodig: dossier vastleggen en sluiten

B: ik heb een sterk vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling
Het bevoegd gezag van mijn school is op de hoogte (in geval het vermoeden door schoolmedewerker wordt geconstateerd). Ga verder naar afweging 2.

2. Veiligheid

Op basis van de stappen 1 t/m 4 van de Meldcode schatten wij als school (functionarissen en bevoegd gezag)/leerplicht in dat er sprake is van acute en/of structurele onveiligheid:

A: NEE -> ga verder naar afweging 3

B: JA of twijfel -> direct (telefonisch) (anoniem) melding doen bij Veilig Thuis. De afwegingen hierna worden met Veilig Thuis doorlopen.

3. Hulp

Ben ik, of iemand anders in mijn school¹ of een ketenpartner²/ben ik als leerplichtambtenaar in staat om effectieve hulp te bieden of te organiseren en kan de dreiging voor mogelijk huiselijk geweld of kindermishandeling afgewend worden?

A: NEE -> melden bij Veilig Thuis, die binnen 5 werkdagen een besluit neemt en terugkoppelt naar de melder

B: JA -> ga verder met afweging 4

4. Hulp

Aanvaarden de betrokkenen de hulp zoals in afweging 3 is georganiseerd en zijn zij bereid zich actief in te zetten?

A: NEE -> melden bij Veilig Thuis

B: JA -> hulp in gang zetten, termijn afspreken waarop effect meetbaar of merkbaar moet zijn.
Zo concreet mogelijk maken en documenteren. Spreek af wie welke rol heeft en benoem casemanager. Spreek af welke taken alle betrokkenen en specifiek de casemanager heeft, zodat de verwachtingen voor iedereen helder zijn. Leg vast, voer uit en ga verder met afweging 5.

5. Resultaat

Leidt de hulp binnen de afgesproken termijn tot de afgesproken resultaten ten aanzien van de veiligheid, het welzijn en/of het herstel van de direct betrokkenen?

A: NEE -> melden bij Veilig Thuis

B: JA -> hulp afsluiten met vastgelegde afspraken over het monitoren³ van de veiligheid van alle betrokkenen.

1

Per 2019 wordt stap 5 van de meldcode aangescherpt. In de oude meldcode bleek er onvoldoende expliciete aandacht voor afwegingen t.a.v. de ernst van geweld, dreigende schade door geweld en (structurele) onveiligheid. Daarom geldt voor beroepsgroepen per 1 januari 2019 de verplichting om een **afwegingskader** in hun meldcode op te nemen en te verduidelijken in welke situaties het melden van (dreigende) onveiligheid en/of (dreigende) schade door huiselijk geweld of kindermishandeling **altijd noodzakelijk is**, ook al schat de beroepskracht in zelf hulp te kunnen bieden of organiseren.

Het eigen afwegingskader biedt de mogelijkheid optimaal aan te sluiten bij de eigen professie en tegelijkertijd aan te sluiten bij de kaders van ketenpartners of zelfs gezamenlijk kaders te ontwikkelen.

Bovenstaand afwegingskader is ontwikkeld voor onderwijs en leerplicht/RMC.

De volledige uitwerking van het afwegingskader is te vinden op:

https://www.poraad.nl/files/themas/school_kind_omgeving/afwegingskader_bij_meldcode_kindermishandeling.pdf

Bijlage 1. Taken en verantwoordelijkheden in de meldcode

Om het voor medewerkers mogelijk te maken om in een veilig werkklimaat huiselijk geweld en kindermishandeling te signaleren en om de stappen van de Meldcode te zetten, draagt Xpect Primair zorg voor het volgende:

- Binnen de organisatie en bij de ouders/verzorgers wordt bekendheid gegeven aan het doel en de inhoud van de Meldcode.
- Er wordt regelmatig een aanbod gedaan van trainingen en andere vormen van deskundigheidsbevordering, zodat medewerkers voldoende kennis en vaardigheden ontwikkelen en op peil houden voor het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en voor het zetten van stappen zoals beschreven in de Meldcode.
- Er zijn op de scholen aandachtsfunctionarissen aangesteld die voldoende deskundig zijn en beschikbaar zijn om de beroepskrachten en vrijwilligers te ondersteunen bij het signaleren en het zetten van de stappen van de Meldcode.
- De werking van de Meldcode wordt regelmatig geëvalueerd en zo nodig worden acties in gang gezet om de toepassing van de Meldcode te verbeteren.

Taken en verantwoordelijkheden directie en bestuur

- Vaststellen en uitvoering van de meldcode.
- Opnemen in bestaande zorgstructuren / kwaliteitsbeleid van de organisatie.
- Opnemen in informatiefolders van de organisatie.
- Informeren medewerkers over het beleid.
 - opnemen van de meldcode in het inwerkprogramma van nieuwe medewerkers
- (Cyclische) scholing van het medewerkers.
 - aanbieden van voldoende en regelmatig terugkerende opleidingen en trainingen.
- Periodiek evalueren en eventueel bijstellen meldcode en medewerkers informeren.
- Functionaris voor aandachtsgebied kindermishandeling en huiselijk geweld aanstellen (aandachtsfunctionaris).
- Zorgdragen voor heldere verbinding van de aanpak kindermishandeling en huiselijk geweld met de aanpak andere zorgsignalen.
- Vaststellen verantwoordelijkheden en onderhouden van externe contacten.

Taken en verantwoordelijkheden aandachtsfunctionaris

- Inhoud meldcode kennen en kunnen toepassen.
- Aanspreekpunt voor de medewerkers bij wie vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling zijn gemeld.
- Weten wanneer met wie (intern en/of extern) overlegd kan/moet worden en wanneer verantwoordelijkheden overgedragen moeten worden.
- De weg weten (sociale kaart kennen) en actief contact met Veilig Thuis en andere relevante partijen onderhouden.
- Eigen deskundigheid en die van collega's op niveau brengen en houden.
- Vaststellen van afspraken, taakverdeling en tijdspad.
- Verslaglegging (afspraken en de uitvoering ervan).

- Periodiek evalueren van de meldcode op basis van casuïstiek.
- Adviseren directie / bestuur over eventuele bijstelling van het beleid rond de meldcode.

Verantwoordelijkheden alle medewerkers

- Inhoud (op maat gemaakte) meldcode kennen, kunnen signaleren en handelen volgens bijbehorende route.
- Overleg plegen met aandachtsfunctionaris / directie bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling..
- De weg weten (interne organisatie kennen).
- Uitvoeren van afspraken (bijvoorbeeld observeren, gesprek) en terugkoppelen.
- Zorgvuldig omgaan met privacy.

Bijlage 2. Vormen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Kindermishandeling

Kindermishandeling is het doen en laten van ouders/verzorgers, of anderen in soortgelijke positie ten opzichte van het kind, dat een ernstige aantasting of bedreiging vormt voor de veiligheid en het welzijn van het kind (Baartman, 2010).

Ongeboren baby's kunnen ook slachtoffer zijn van kindermishandeling. Onder 'ouders/verzorgers' vallen ook stiefouders/verzorgers, adoptiefouders/verzorgers, pleegouders/verzorgers of partner van een van de ouders/verzorgers.

Kindermishandeling komt voor in verschillende vormen:

- Lichamelijke verwaarlozing.
- Lichamelijke mishandeling.
- Psychische/ emotionele verwaarlozing.
- Psychische/ emotionele mishandeling.
- Seksueel misbruik.
- Getuige zijn van geweld in het gezin (hieronder vallen ook conflictscheidingen).
- Schadelijke traditionele praktijken en eengerelateerd geweld.

Huiselijk geweld (zie ook eerder vermelde definitie)

Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke of familiekring van het slachtoffer wordt gepleegd. Hieronder vallen lichamelijke en seksuele geweldpleging, belaging en bedreiging (al dan niet door middel van, of gepaard gaand met, beschadiging van goederen in en om het huis).

De combinatie kinderen en huiselijk geweld betekent altijd kindermishandeling.

- Geweld in (ex)partnerrelaties.
Partnergeweld is geweld door de (ex)partner van het slachtoffer om de ander te controleren, te domineren, te kleineren of pijn te doen.
Let op: partnergeweld komt voor in hetero- en in homorelaties.
- Ouder/verzorgermishandeling.
Ouder/verzorgermishandeling is het handelen of juist het nalaten van handelen. De ouder/verzorger is geheel of gedeeltelijk afhankelijk van degene die mishandelt.
Soms kan het bij ouder/verzorgermishandeling gaan om ontspoorde zorg.
Bij ontspoorde zorg is er geen kwade opzet in het spel. Er is sprake van een uit de hand gelopen situatie. Acties komen voort uit onmacht. De (mantel)zorgers beseffen daarbij niet (altijd) dat ze te ver gaan.
- Ouder/verzorgermishandeling (huiselijk geweld door kinderen).
Dit is huiselijk geweld door meestal minderjarige kinderen tegen hun ouder/verzorgers. Denk daarbij ook aan stief-, pleeg-, of schoonouders.
- Schadelijke traditionele praktijken.
Eengerelateerd geweld / huwelijksdwang / vrouwelijke genitale verminking/ meisjesbesnijdenis.
(Wanneer kinderen slachtoffer zijn, spreken we over kindermishandeling).

Meer informatie:

- <https://www.huiselijkgeweld.nl/>
- <https://www.movisie.nl/kennisdossiers/huiselijk-geweld>
- <https://www.nji.nl/nl/Kennis/Dossier/Kindermishandeling>
- Augeo Magazine gratis online tijdschrift over kindermishandeling
www.augeo.nl/inschrijven

Bijlage 3. **Zorgvuldig vastleggen van signalen**

Als je signalen op denkt te vangen is het belangrijk om ze zorgvuldig in kaart te brengen. Dit betekent: beschrijven wat je hoort, ziet en ruikt. Het betekent ook vastleggen van gesprekken die je eventueel met anderen (collega's) hebt gevoerd over de mogelijke signalen.

- Beschrijf de signalen zo feitelijk mogelijk.
- Beschrijf bij voorkeur signalen die u zelf heeft waargenomen.
- Is het noodzakelijk ook signalen van anderen te melden, vermeld daarbij dan altijd de bron en de actualiteit.
- Wees volledig, d.w.z. beschrijf ook signalen die het vermoeden ontkrachten / tegenspreken.
- Legt je hypothesen en veronderstellingen vast? Vermeld dit dan nadrukkelijk. Maak een vervolgaantekening als een hypothesen of veronderstelling wordt bevestigd of ontkracht.
- Leg diagnoses (zoals ADHD) alleen vast als deze zijn gesteld door een bevoegde professional.

NB.

Dossiervorming in het leerlingvolgsysteem. Bij het in kaart brengen van signalen volgt u de protocollen en aanwijzingen van Xpect Primair.

In kaart brengen van signalen, de 7 W's

1. Wat gebeurde er / wat nam je waar?
2. Wie was er bij betrokken?
3. Waar gebeurde het?
4. Wanneer gebeurde het?
5. Waarmee gebeurde het?
6. Was er een waarneembare aanleiding?
7. Op welke wijze gebeurde het?

Signalen kunnen zowel bij het slachtoffer als bij de pleger worden waargenomen. Het is onmogelijk om alle signalen in de kaart op te nemen. Vertrouw ook op eigen waarnemingen en intuïtie.

Handig hulpmiddel signalenkaart

Een handig hulpmiddel is de digitale signalenkaart van Kadera:

<http://www.kadera.nl/menu.php?menu=225>

Per leeftijdsgroep wordt een overzicht gegeven van signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling en huiselijk geweld zowel signalen van het kind als van de ouder/verzorger. Sommige signalen kunnen ook wijzen op andere problemen. Er is bijna nooit sprake van één enkel signaal. Meestal zullen er meerdere signalen tegelijkertijd zijn. Op de signalenkaarten worden ook **risicofactoren** benoemd die zijn ingedeeld naar acht verschillende leefgebieden. Een risicofactor is geen signaal, maar kan wel bijdragen aan het ontstaan of voortduren van kindermishandeling en huiselijk geweld. Is er sprake van meerdere risicofactoren? Wees dan extra alert op mogelijke signalen.

Bijlage 4. **Formulier “Handelen volgens de stappen van de Meldcode voor de aandachtsfunctionaris”¹**

Beschrijf de gegevens zo zorgvuldig en objectief mogelijk. Kinderen vanaf 12 jaar en ouder/verzorgers van kinderen tot 16 jaar hebben recht op inzage en correctie van de gegevens.

Naam cliënt(en) _____

Geboortedatum: _____

☐ Jongen / Man

☐ Meisje / Vrouw

Deelnemers overleg: _____

Dit formulier is ingevuld door (naam, functie, organisatie):

Datum: _____

Bedenk dat zorgvuldige dossiervorming nodig is. Zie:

https://www.movisie.nl/sites/default/files/alfresco_files/meldcode-en-dossiervorming%20%5BMOV-6431331-1.0%5D.pdf

Beschrijf daarom de gegevens zorgvuldig en objectief.

(zie ook bijlage 3. zorgvuldig vastleggen van signalen.)

¹ Bronnen: Bewerkt voor Programma Meldcode Tilburg door M.Lammers en R. van Laarhoven uit LTAK Trainersmap, N.Sie, B. Kruijs, Januari 2014 | <http://www.trainershuiselijkgeweld.nl/>

Stap 1. In kaart brengen van signalen <i>Beschrijf de feitelijke, objectieve signalen</i>	
a. Om wie gaat het? (Maak een genogram / betrek er de eventuele voorgeschiedenis bij).	
b. Wat zijn de signalen? (bij kind, broers, zusjes, ouder/verzorgers, partner, omgeving)? Zie bijlage Zorgvuldig vastleggen van signalen en de signalenkaart www.kadera.nl	
c. Wie heeft deze signalen waargenomen ? (meerdere personen mogelijk, noem alle namen en functies)	
d. Sinds wanneer, waar en wanneer worden de signalen gezien, gehoord of geroken?	
e. Hoe vaak worden de signalen gezien, gehoord of geroken? Nemen de signalen toe in intensiteit of aantal? Is er een waarneembare aanleiding?	
f. Waardoor is de zorg over deze situatie of het vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling ontstaan? Bij wie?	
g. Delen anderen deze zorg of dit vermoeden? Zo ja, wie en waardoor? Zo ja, wie en waardoor? (Verwijsindex?)	

h. Zijn er al acties ondernomen? Zo ja welke en door wie? Wat was het gevolg?	
i. Wie gaat u consulteren naam: Met welke vraag?	

Stap 2 Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van 'Veilig Thuis' of een deskundige op het terrein van letselduiding	
a. Bespreek de signalen met de vragen uit stap 1. Is er al met de ouder/verzorger(s)/het kind / betrokkenen gesproken? Wat? Door wie?	
<i>Stel, degene die u heeft geconsulteerd, vindt uw zorgen NIET terecht</i>	
• Actieplan • Welke acties zijn er nodig? Beschrijf ook • Hoe worden de acties ingezet? • Wanneer? • Door wie? • Met welk doel?	
<i>Stel, degene die u heeft geconsulteerd, vindt uw zorgen WEL terecht</i>	
• Is het nodig / raadzaam 'Veilig Thuis' te consulteren? • Zo ja: wie gaat dit doen? Wat zijn uw vragen? • Wat is het advies van 'Veilig Thuis'?	
Actieplan Welke acties zijn er nodig? Beschrijf ook • Hoe worden de acties ingezet? • Wanneer? • Door wie? Met welk doel?	
Resultaten acties Beschrijf per actie • Of deze is uitgevoerd	

• Hoe het is gegaan • Wat de uitkomsten zijn.	
Terugkoppeling Hoe, door wie, aan wie ,wanneer worden bevindingen teruggekoppeld en vastgelegd? Vervolg?	

Stap 3. Gesprek met de ouder/verzorger(s) en kind	
a. Met wie gaat er een gesprek plaatsvinden?	
b. Wie voert het gesprek? is er vooraf nog advies van Veilig Thuis nodig?	
c. Wat is het doel van het gesprek?	
d. Welke onderwerpen wilt u in ieder geval aan de orde stellen?	
e. Waar let u op bij de voorbereiding en uitvoering?	
f. Voeg in als het gesprek heeft plaatsgevonden: wat is er gezegd en wat is er besproken?	
Stel: de betreffende ouder/verzorger/leerling maakt zich ook zorgen en wil verandering in de situatie	
• Waaruit blijkt dat hij/zij zich ook zorgen maakt? • Wat is uw volgende stap? • Welke stappen zijn er nodig? Beschrijf ook	

• Met welk doel de stappen worden gezet. • Hoe • Wanneer • Door wie • Wat mag je, van elkaar, verwachten? • Registratie verwijsindex / Zorg voor Jeugd?	
<i>Stel: de betreffende ouder/verzorger/leerling maakt zich GEEN zorgen / ontkent en wil GEEN verandering in de situatie</i>	
• Waaruit blijkt dat hij/zij zorgen ontkent en geen verandering wil? • Wat is uw volgende stap? • Welke stappen zijn er nodig? Beschrijf ook • Met welk doel de stappen worden gezet. • Hoe • Wanneer • Door wie • Wat mag je, van elkaar, verwachten? • Registratie verwijsindex	

Stap 4. Wegen van het geweld	
A. Gebruik het afwegingskader en evt. Balansmodel in Bijlage 5 of 6 om signalen te duiden. Laat veilig thuis de weging uitvoeren	
• Wat is de inschatting van aard en ernst van het geweld? Denk bijv. aan: - de duur of de intensiteit van de mishandeling; - de ernst van het lichamelijk of psychisch letsel; • Wat is het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling? Denk bijv. aan: - de (kans op) herhaling; - de eventuele extra kwetsbaarheid van het kind; - de aanwezigheid van kinderen bij structureel huiselijk geweld; - gebruik van wapens of andere zware middelen.	
• Wat is de uitkomst van de weging? • Is het raadzaam 'Veilig Thuis' te raadplegen? N.B. Bij twijfel bent u verplicht Veilig Thuis te raadplegen. • Zo ja welke afspraken zijn gemaakt?	

Stap 5

A. Beslissen: gebruik het afwegingskader. Melden bij Veilig Thuis of/en zelf hulp organiseren.

Afweging: heb ik een vermoeden van, of is er sprake van huiselijk geweld en/of kindermishandeling?

Afweging: heb ik een vermoeden van, of is er sprake van acute of structurele onveiligheid?

Afweging: ben ik in staat effectieve (passende) hulp te bieden of organiseren?

Afweging: werken de betrokkenen mee aan de geboden of georganiseerde hulp?

Afweging: leidt deze hulp tot duurzame veiligheid?

B. Hulp organiseren: de betreffende ouder/verzorger/leerling maakt zich ook zorgen, wil verandering in de situatie en wil daar aan meewerken:

- Welke hulp wordt voor welk geconstateerd probleem / risicofactor ingezet?
- Blijven er nog zaken liggen die nu (nog) niet worden aangepakt? Welke?

- Wie voert deze hulp uit?

- Wie voert de regie?
- Hoe wordt de veiligheid tussentijds in de gaten gehouden?

- Welke afspraken worden er met het gezin / systeem gemaakt?
- Door wie, wanneer en hoe wordt dit verteld?

- Wat kan het gezin van u verwachten?
- Wat kunt u van het gezin verwachten?
- Wat kunt u van de hulporganisatie verwachten?

C. Hulp organiseren: de betreffende ouder/verzorger/leerling maakt zich ook zorgen, wil verandering in de situatie en wil daar aan meewerken maar het afwegingskader verplicht school eerst te melden bij VT	
• Doorloop de vragen van C en start daarna met de vragen van A	

D. Melden bij 'Veilig Thuis' : de betreffende ouder/verzorger/leerling ontkent de zorgen en/of wil niet meewerken aan verandering in de situatie en/of er is sprake van reële kans op ernstige schade	
• Op grond waarvan gaat u melden?	
• Wie doet de feitelijke melding?	
• Welke afspraken zijn er gemaakt met 'Veilig Thuis'? Terugkoppeling. - Uw rol als melder / hulpverlener - In de gaten houden veiligheid.	
• Wie informeert de betrokken cliënt(en) over de melding? Wanneer en hoe?	
• Wat kan het gezin van u verwachten? • Wat kunt u van het gezin verwachten? • Wat kunt u van Veilig Thuis verwachten?	

Bijlage 5. Balansmodel Kindermishandeling

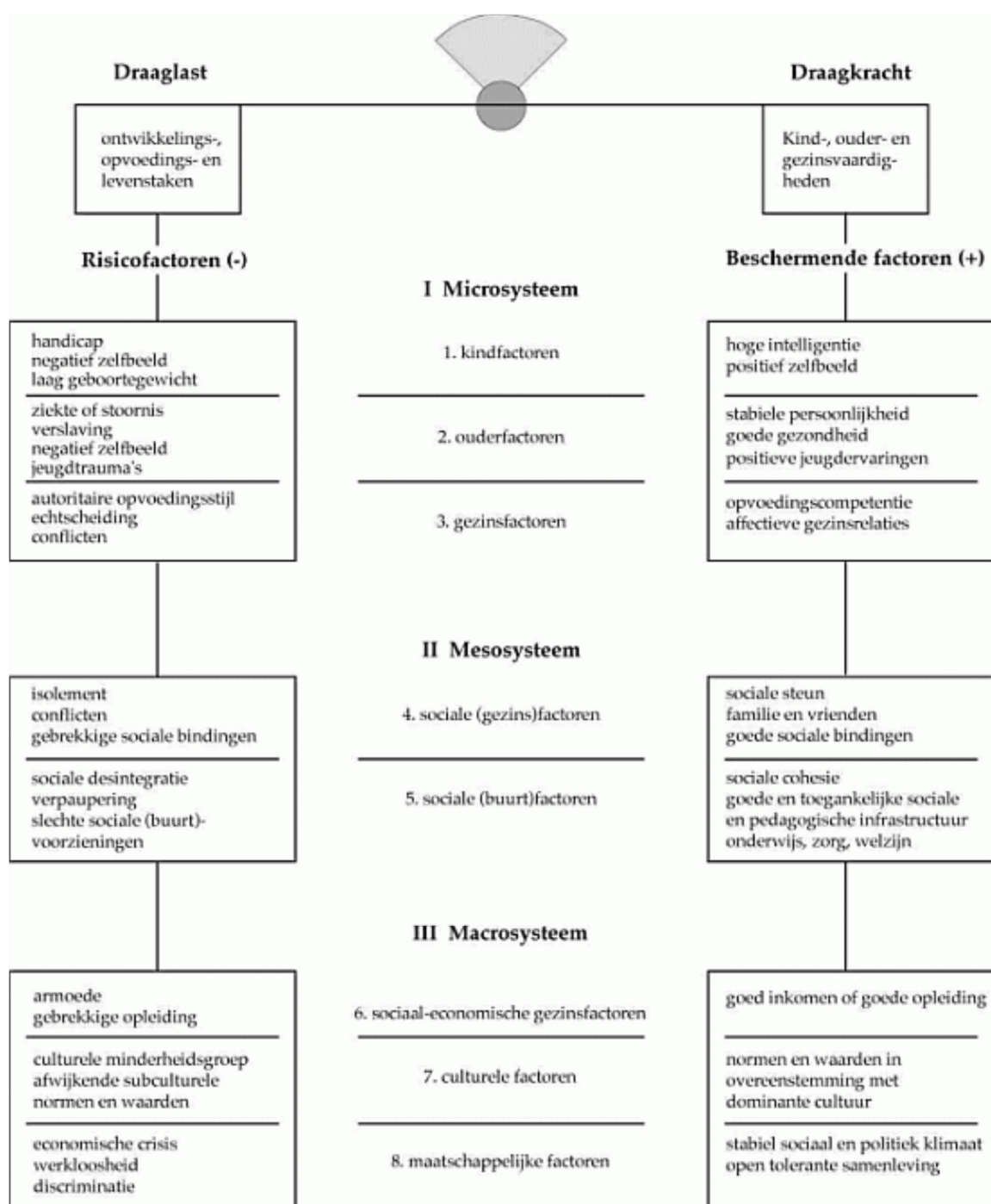
Nederlands
Jeugd
instituut

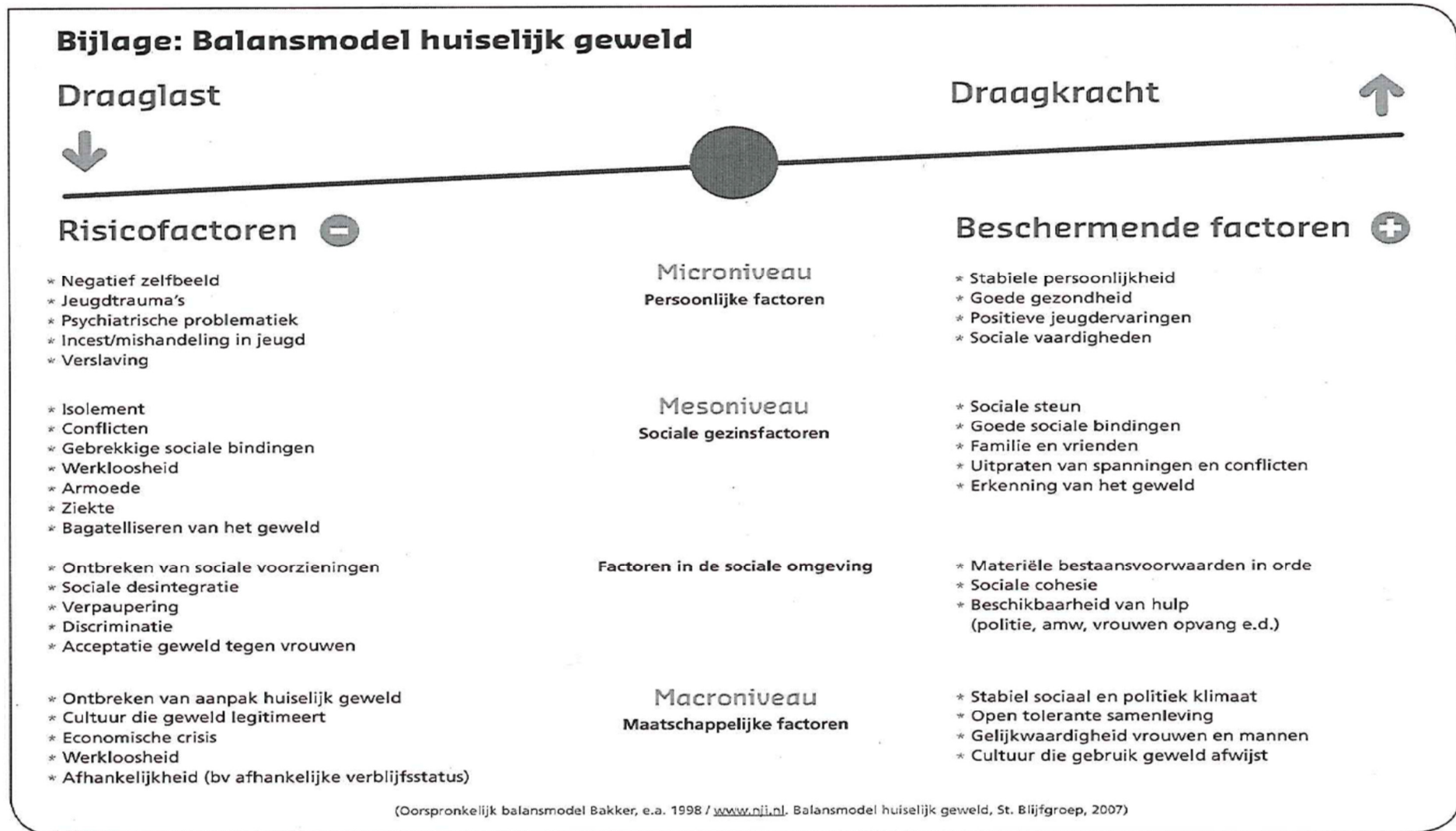
Balansmodel Nederlands Jeugd Instituut)

Bakker, I., Bakker, C., Van Dijke, A. & Terpstra, L. (1998).

Het balansmodel geeft een overzicht van het samenspel van beschermende en risicofactoren voor de ontwikkeling van een kind op drie niveaus. Met dit model kan de gezinssituatie en de eventueel benodigde opvoedsteun of –hulp nauwgezet worden bepaald.

Bijlage 6. Balansmodel Huiselijk Geweld

Bijlage 7. Afwegingskader

https://www.poraad.nl/files/themas/school_kind_omgeving/afwegingskader_bij_meldcode_kindermishandeling.pdf

Het Afwegingskader in de verbeterde Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling voor het onderwijs en leerplicht/RMC¹

1. De Meldcode

De Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling wordt per 1 januari 2019 verbeterd en aangescherpt. De meldcode is een stappenplan waarin staat hoe hulpverleners kindermishandeling signaleren en melden. Er wordt een afwegingskader in opgenomen waardoor de beslissing om al dan niet te melden bij Veilig Thuis ondersteund wordt en bovendien wordt de eigen hulpverlening erin betrokken.

2. Vooraf

De hieronder vermelde uitwerking van het afwegingskader binnen de meldcode is geldig voor het gehele onderwijsveld: van primair t/m hoger en wetenschappelijk onderwijs. Dat maakt het lastig om allerlei functies en functienamen te onderscheiden. Een aantal spilfiguren kan een rol spelen: intern begeleider in het primair onderwijs, zorgcoördinator in het voortgezet onderwijs, studieloopbaanbegeleider in het MBO, decaan en psycholoog in het hoger onderwijs en anderen.

Daarnaast is het afwegingskader van toepassing voor leerplichtambtenaren/medewerkers RMC. In de vernieuwde Aanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling is voorgesteld een aandachtsfunctionaris verplicht te stellen voor iedereen die met de Meldcode werkt. Voor leerplicht/RMC is het aan te bevelen een aandachtsfunctionaris aan te stellen in het sociaal domein. Voor meer informatie over de aandachtsfunctionaris verwijzen we naar www.lvak.nl.

Binnen deze aanpak is een van de (verplichte) stappen van de Wet Meldcode, stap 2, een deskundige collega of Aandachtsfunctionaris te consulteren. Dat impliceert dat die specifieke deskundigheid ook in huis (binnen de organisatie) aanwezig moet zijn.

Organisaties waar de meldcode op van toepassing is wordt geadviseerd om een Aandachtsfunctionaris aan te stellen. Het bevoegd gezag (bestuur en directie) moet altijd op de hoogte zijn van een melding binnen de Meldcode². Een school dient een protocol Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling voorhanden te hebben waarin is vastgelegd wie wat waar wanneer en hoe doet met betrekking tot (vermoedens van) Huiselijk geweld en/of Kindermishandeling. In dit protocol kunnen ook kinderrechten (www.augio.nl/jongerentaskforce) worden opgenomen. Voor Leerplicht en RMC is dit vastgelegd in de Instructie voor de medewerker leerplicht/RMC.

In beiden moet een kindcheck³ zijn opgenomen.

3. Afwegingskader: onderdeel van de meldcode

Onderstaand figuur toont de vijf stappen uit de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Ter ondersteuning van de beslissingen in stap 5 is in stappen 4 en 5 een afwegingskader toegevoegd.

Er is een basisdocument Afwegingskader beschikbaar voor alle beroepsgroepen. Het onderliggende Afwegingskader is de uitwerking voor het Onderwijs, inclusief leerplicht en RMC.

In Stap 5 worden twee beslissingen genomen:
het beslissen of een melding bij Veilig Thuis noodzakelijk is en, vervolgens
het beslissen of het zelf bieden of organiseren van hulp mogelijk is.

Het is van belang dat in stap 5 beide beslissingen en in de genoemde volgorde worden genomen. De betrokken persoon in het onderwijs/de leerplichtambtenaar (dit kan de aandohtsfuctionaris zijn) vraagt zich op basis van signalen en het gesprek met ouders af of melden noodzakelijk is aan de hand van vijf afwegingsvragen. Vervolgens besluit deze of het bieden of organiseren van hulp tot de mogelijkheden van zowel de school/leerplichtambtenaar als de betrokkenen (ouders/verzorgers) behoort. Als melden volgens het afwegingskader noodzakelijk is, moet de tweede beslissingsvraag over eventuele hulp in overleg met betrokkenen en Veilig Thuis beantwoord worden. Melden is niet verplicht en kan ook anoniem.

4. Privacy

Op 25 mei 2018 is de nieuwe privacywetgeving (AVG) van kracht geworden. De AVG is een algemeen kader dat niet inspeelt op specifieke situaties, zoals een vermoeden van kindermishandeling. Daarom geldt als algemene regel dat een specifieke wet voor een bepaalde sector prevaleert boven de algemene norm van de AVG. Dat geldt dus bijvoorbeeld voor de Wetten PO, VO, Leerplichtwet etc. De wet Meldcode gaat dus ook voor de AVG. Het recht om dossier aan te maken en te melden bij Veilig Thuis is dus onverminderd van toepassing.

¹ Waar wordt gesproken over leerplicht(ambtenaar) moet ook gelezen worden RMC. Dat staat voor Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten. Doel van de RMC-functie is het scheppen van voorwaarden voor jongeren om de voor hen hoogst haalbare en meest passende onderwijs- en/of arbeidsmarktpositie te bereiken. Het betreft hier jongeren tot 23 jaar. Deze jongeren kunnen begeleiding krijgen van een RMC-consulent.

² Een leerplichtambtenaar is in dezen autonoom in zijn beslissing.

³ De kindocheck valt onder stap 1 van de meldcode en is aan de orde wanneer een volwassene of adolescent in een situatie verkeren die minderjarige kinderen (ernstige) schade kan berokkenen. Er moet onderzocht worden in dat geval in een gesprek met ouders/verzorgers of er (nog meer) kinderen bij ouders/verzorgers wonen en wie er voor hen zorgen. Op basis van deze informatie wordt besloten of er verdere actie ondernomen moet worden door de verdere stappen van de meldcode te zetten. Zie ook www.augco.nl.

Uitwerking van de vijf afwegingsvragen en beslissingen in stappen 4 en 5 van de meldcode voor het Onderwijs en Leerplicht

1. Vermoeden wegen

Ik heb de stappen 1 t/m 3 van de Meldcode doorlopen en

A: op basis van deze doorlopen stappen is er geen actie nodig: dossier vastleggen en sluiten

B: ik heb een sterk vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling

Het bevoegd gezag van mijn school is op de hoogte (in geval het vermoeden door schoolmedewerker wordt geconstateerd). Ga verder naar afweging 2.

2. Veiligheid

Op basis van de stappen 1 t/m 4 van de Meldcode schatten wij als school (functionarissen en bevoegd gezag)/leerplicht in dat er sprake is van acute en/of structurele onveiligheid:

A: NEE -> ga verder naar afweging 3

B: JA of twijfel -> direct (telefonisch) (anoniem) melding doen bij Veilig Thuis. De afwegingen hierna worden met Veilig Thuis doorlopen.

3. Hulp

Ben ik, of iemand anders in mijn school¹ of een ketenpartner² /ben ik als leerplichtambtenaar in staat om effectieve hulp te bieden of te organiseren en kan de dreiging voor mogelijk huiselijk geweld of kindermishandeling afgewend worden?

A: NEE -> melden bij Veilig Thuis, die binnen 5 werkdagen een besluit neemt en terugkoppelt naar de melder

B: JA -> ga verder met afweging 4

4. Hulp

Aanvaarden de betrokkenen de hulp zoals in afweging 3 is georganiseerd en zijn zij bereid zich actief in te zetten?

A: NEE -> melden bij Veilig Thuis

B: JA -> hulp in gang zetten, termijn afspreken waarop effect meetbaar of merkbaar moet zijn.

Zo concreet mogelijk maken en documenteren. Spreek af wie welke rol heeft en benoem casemanager. Spreek af welke taken alle betrokkenen en specifiek de casemanager heeft, zodat de verwachtingen voor iedereen helder zijn. Leg vast, voer uit en ga verder met afweging 5.

5. Resultaat

Leidt de hulp binnen de afgesproken termijn tot de afgesproken resultaten ten aanzien van de veiligheid, het welzijn en/of het herstel van de direct betrokkenen?

A: NEE -> melden bij Veilig Thuis

B: JA -> hulp afsluiten met vastgelegde afspraken over het monitoren³ van de veiligheid van alle betrokkenen.

¹ Hierbij valt te denken aan functionarissen uit de 2e lijnsondersteuning in de school, altijd onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag (dus geen docenten, wel een zorgcoördinator, een vertrouwenspersoon, een orthopedagoog, een schoolpsycholoog, een intern begeleider, een schoolmaatschappelijk werker,)

² Betrokken functionarissen vanuit de gemeente. Per gemeente verschillend; hierbij valt te denken aan de leerplichtambtenaar of een medewerker van een buurt- of wijkteam dat betrokken is bij de school of een medewerker van de GGD/Jeugdgezondheidszorg.

³ Aanbeveling: spreek een nazorgtraject af. Leg termijnen en verwachtingen vast.

Op 3 juli 2018 wordt de werkwijze van Veilig Thuis vastgesteld. Dan zal er ook een website worden geopend.

BIJLAGE: begrippen en definities

Algemene meldnormen (leidende principes t.b.v. afwegingskaders)

Het doen van een melding bij Veilig Thuis van mogelijk huiselijk geweld of mogelijke kindermishandeling is een professionele norm en als zodanig noodzakelijk:

Meldnorm A	In ALLE gevallen van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid.
Meldnorm B	In alle ANDERE gevallen waarin de aandachtsfunctionaris/leerplichtambtenaar meent dat hij, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
Meldnorm C	Als een aandachtsfunctionaris/leerplichtambtenaar die hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

Acute onveiligheid, structurele onveiligheid en disclosure

Acute onveiligheid	
Definitie	Een persoon is in direct fysiek gevaar, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig.
Toelichting	Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook om het onnodig toedienen van medicijnen of het verrichten van onnodige zorg.
Voorbeelden	• Door geweld toegebrachte verwonding die medische behandeling behoeft. • (Ernstig) letsel met een vermoeden dat dit is toegebracht, of een poging daartoe. • Poging tot verwurging. • Wapengebruik. • Geweld tijdens de zwangerschap. • (Vermoeden van) seksueel misbruik of seksueel geweld of seksuele exploitatie van kinderen jonger dan 18 jaar. • Acute bedreiging om zichzelf of een naaste (waaronder (ex)-partner, kinderen of familielid) te doden, ernstig letsel toe te brengen of hun vrijheid te benemen (familiedrama, eerwraak, vrouwelijke genitale verminking). • Onthouden van zorg die acuut de gezondheid bedreigt van -9 maanden tot + 100 jaar, waaronder het onthouden van voedsel. • Als een ouder/verzorger (medische) klachten/aandoeningen bij een kind verzint/aandikt, (medische) onderzoeksgegevens betreffende bij het kind bestaande klachten en afwijkingen vervalst of in het kader van een onderzoek selectief verstrek of (medische) klachten en afwijkingen bij het kind daadwerkelijk veroorzaakt. • Vrijheidbeperkende maatregel voor pleger loopt af zonder dat er afdoende veiligheidsmaatregelen genomen zijn. • Acuut onveilige situatie bestaat of zorg dreigt weg te vallen vanwege suicidepoging, automutilatie, acuut psychiatrisch beeld, intoxicatie door alcohol of drugs. • Noodgedwongen vlucht van huis door (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling. • een minderjarig kind dat alleen gelaten wordt in huis zonder toezicht en verzorging van een volwassene • Minderjarigen die opgesloten worden in huis en onthouden worden van eten en drinken • Minderjarigen die met een alleenstaande ouder leven, waarbij deze ouder een acute psychose krijgt • etc.

Structurele onveiligheid	
Definitie	Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of van geweld.
Toelichting	Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (plegerschap en slachtofferschap) in de toekomst.
Voorbeelden	• Minderjarigen die opgroeien bij ouders met zodanig ernstige (psychosociale, relationele) problematiek ten gevolge van verstandelijke beperking, middelenverslaving, psychische problematiek dat de fysieke en emotionele veiligheid van het kind bij herhaling en/of voortdurend wordt bedreigd en de ontwikkelmogelijkheden van deze minderjarigen structureel ingeperkt worden. • Vergelijkbare situaties met kwetsbare ouders en een mantelzorger. • Ernstige verwaarlozing die voor jonge opgroeiende kinderen blijvende schade kan veroorzaken. • Escalerende vormen van stalking in partnerrelaties. • Minderjarige die geregeld getuige is van huiselijk geweld tussen ouders. • Minderjarigen die een hoog schoolverzuim hebben. • Minderjarigen die geregeld fysiek mishandeld worden. • etc.

Disclosure	
Definitie	Slachtoffers die uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen of zich uiten bij (mogelijk) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
Toelichting	Als een slachtoffer, kind of volwassene, uit zichzelf een beroepskracht om hulp vraagt bij huiselijk geweld en/of kindermishandeling of zich hierover uit zonder hulp te vragen, betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. Het met onvoldoende voorbereiding met de ouders/verzorgers bespreken van de (door het slachtoffer) geuite zorgen kan leiden tot (verergering van) situaties van acute of structurele onveiligheid. Dit geldt uitdrukkelijk ook voor specifieke vormen van huiselijk geweld zoals (ex)partnerstalking, huwelijksdwang, mensenhandel, eengerelateerd geweld en oudermishandeling. Een professionele norm tot melden betekent in dit geval zorgvuldige afstemming over de vervolgacties tussen de beroepskracht, Veilig Thuis en het slachtoffer. Bij de keuze voor wel/niet melden staat de veiligheid van het slachtoffer altijd voorop.

Bijlage 8. Handreiking participatie van kinderen in de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling en handleiding kindcheck

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/06/04/participatie-van-kinderen-in-de-meldcode-huiselijk-geweld-en-kindermishandeling>

<https://www.augeo.nl/~media/Files/Kindcheck/Augeo-Handleiding-Kindcheck.ashx?la=nl-NL>